

DECIZIE nr. 624 din 8 octombrie 2015

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală

EMITENT • **CURTEA CONSTITUȚIONALĂ**

Publicat în **MONITORUL OFICIAL nr. 865 din 19 noiembrie 2015**

Data intrării în vigoare 19-11-2015

Augustin Zegrean	- președinte
Valer Dorneanu	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Puskas Valentin Zoltan	- judecător
Tudorel Toader	- judecător
Mihaela Ionescu	- magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Iuliana Nedelcu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Ion Govoreanu în Dosarul nr. 2.561/111/2013* al Curții de Apel Oradea - Secția penală și pentru cauze cu minori și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 557D/2015.

2. La apelul nominal lipsește autorul excepției, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care arată că autorul excepției de neconstituționalitate critică dispozițiile art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală într-un context particular creat de succesiunea unor hotărâri pronunțate atât de Curtea Constituțională, respectiv [Decizia nr. 265 din 6 mai 2014](#), cât și de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, respectiv Decizia nr. 21 din 6 octombrie 2014. Așadar, ceea ce critică autorul excepției prin intermediul textului care constituie, formal, obiectul excepției de neconstituționalitate este această din urmă decizie a instanței supreme care nu a făcut altceva decât să interpreteze, în acord cu considerentele și dispozitivul [Deciziei nr. 265 din 6 mai 2014](#) a Curții Constituționale, instituția prescripției răspunderii penale, la situații particulare cum este și cea a autorului excepției, în concret fiind criticată însăși decizia Curții Constituționale. În aceste condiții, pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Decizia penală nr. 168/A/2015 din 6 martie 2015, pronunțată în Dosarul nr. 2.561/111/2013*, Curtea de Apel Oradea - Secția penală și pentru cauze cu minori a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală. Excepția a fost ridicată de Ion Govoreanu într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații în anulare.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul acesteia arată că, prin rechizitoriul Parchetului de pe lângă Tribunalul Bihor, a fost trimis în judecată pentru comiterea infracțiunii de înșelăciune, prevăzută de art. 251 alin. (1), (2), (3) și (5) din Codul penal din 1969 cu aplicarea art. 41 alin. (2) din același cod penal. S-a reținut în sarcina autorului excepției că, în calitate de administrator al unei societăți comerciale, în cursul anului 2005, a efectuat importuri de zahăr alb, operațiune vamală scutită de plata taxelor vamale, întrucât s-a efectuat în scopul prelucrării pentru a obține produse zaharoase, ulterior acesta procedând la valorificarea mărfurilor importate direct către diverși beneficiari, fără a le mai prelucra în vederea obținerii produsului finit pentru care s-a acordat scutirea de taxe, toate în scopul de a eluda plata taxelor datorate la bugetul de stat pentru astfel de operațiuni, inducând în eroare autoritățile vamale prin declarații cu privire la realizarea producției și cauzând un prejudiciu foarte mare statului. La termenul de judecată din data de 19 februarie 2014 prima instanță, din oficiu, a pus în discuție intervenția prescripției speciale a răspunderii penale în ceea ce privește infracțiunea pentru care autorul excepției a fost trimis în judecată. În temeiul art. 18 raportat la art. 396 alin. (7) și (8) din Codul de procedură penală, autorul excepției a solicitat continuarea procesului penal, pentru a-și dovedi nevinovăția, ținând cont de faptul că instanța, după ce a constatat intervenția prescripției speciale, nu poate pronunța decât soluția încetării procesului penal, fiind incidente normele procesual penale menționate anterior, sau achitarea, dacă se constată incidența dispozițiilor art. 16 alin. (1) lit. a)-d) din Codul de procedură penală. Arată că, în cazul în care nu ar fi solicitat continuarea procesului penal, instanța, ca urmare a intervenirii prescripției speciale a răspunderii penale în ceea ce privește infracțiunea de care este acuzat, ar fi dispus încetarea procesului penal în baza prevederilor art. 396 alin. (6) din Codul de procedură penală raportat la art. 16 alin. (1) lit. f) din același cod. Cu toate acestea, prima instanță a reținut, în temeiul [art. 5 din Codul de procedură penală, cu aplicarea Deciziei nr. 265 din 6 mai 2014](#) a Curții Constituționale, că este mai favorabilă legea nouă, motiv pentru care a dispus condamnarea autorului pentru comiterea infracțiunii de înșelăciune, stabilind o pedeapsă de 3 ani și 6 luni, în regim privativ de libertate. În continuare, arată că împotriva soluției primei instanțe a declarat apel, criticând soluția atât sub aspectul legalității, cât și sub aspectul temeiniciei, apelul fiind respins ca

nefondat, la pronunțarea deciziei din apel instanța având în vedere [Decizia nr. 265 din 6 mai 2014](#) a Curții Constituționale și Decizia nr. 21 din 6 octombrie 2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție. Cu privire la decizia pronunțată în apel, autorul excepției a formulat contestație în anulare, în temeiul art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală, în această procedură invocând excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală raportat atât la dispozițiile constituționale ale art. 1 alin. (3), (4) și (5), art. 15 alin. (2), art. 11 alin. (1), art. 16 alin. (1) și (2), art. 20, art. 23 alin. (12), art. 124 alin. (3), art. 126 alin. (3), art. 142 alin. (1) și art. 147 alin. (1) și (4), cât și la prevederile art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

6. Astfel, autorul excepției susține că prevederile art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală, cu încălcarea principiului separației puterilor în stat consacrat de art. 1 alin. (4) din Constituție, permite Înaltei Curți de Casație și Justiție să-și extindă fără temei legal atribuțiile și să dispună o interpretare obligatorie prin care impune instanțelor aplicarea retroactivă a unei decizii pronunțate de Curtea Constituțională, respectiv [Decizia nr. 265 din 6 mai 2014](#), contrar dispozițiilor constituționale ale art. 147 alin. (4) potrivit cărora deciziile instanței constituționale au putere numai pentru viitor.

7. Arată că, în concret, în practica instanțelor interne, ulterior intrării în vigoare a noului Cod penal, la data de 1 februarie 2014, în lipsa unor dispoziții legale exprese, s-a pus problema aplicării în timp a legii penale mai favorabile. Prin Decizia nr. 2 din 14 aprilie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 319 din 30 aprilie 2014, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a statuat că "în aplicarea art. 5 din Codul penal, stabilește că prescripția răspunderii penale reprezintă o instituție autonomă față de instituția pedepsei". Ulterior, prin [Decizia nr. 265 din 6 mai 2014](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 372 din 20 mai 2014, Curtea Constituțională a stabilit că "dispozițiile art. 5 din Codul penal sunt constituționale în măsura în care nu permit combinarea prevederilor din legi succesive în stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile". Date fiind cele două interpretări radical opuse ale aceluiași text de lege, în practica judiciară s-a pus problema aplicării în timp a legii penale mai favorabile, în special în privința cauzelor penale care nu au fost soluționate definitiv în perioada în care cele două decizii s-au succedat.

8. În temeiul art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală al Înaltei Curți de Casație și Justiție a pronunțat Decizia nr. 21 din 6 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 829 din 13 noiembrie 2014, prin care a stabilit că "dispozițiile art. 5 alin. (1) din Codul penal trebuie interpretate, inclusiv în materia prescripției răspunderii penale, în sensul că legea penală mai favorabilă este aplicabilă în cazul infracțiunilor săvârșite anterior datei de 1 februarie 2014 care nu au fost încă judecate definitiv, în conformitate cu [Decizia nr. 265/2014](#) a Curții Constituționale".

9. În aceste condiții, autorul excepției susține că această interpretare înfrânge toate principiile constituționale invocate, iar, în temeiul art. 11 alin. (1) și al art. 20 din Constituție, trebuie să se dea eficiență cu prioritate dispozițiilor cuprinse în art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

10. Arată că instanța de la Strasbourg a stabilit că noțiunea de "lege", la care face referire art. 7 din Convenție, cuprinde atât dispozițiile de natură legislativă, cât și jurisprudențială, când acestea sunt obligatorii (a se vedea Hotărârea din 25 mai 1993, pronunțată în Cauza Kokkinakis împotriva Greciei, Hotărârea din 15 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza Cantoni împotriva Franței, Hotărârea din 10 octombrie 2006, pronunțată în Cauza Pessino împotriva Franței). Consideră că un reviriment jurisprudențial se analizează pe tărâmul art. 7 din Convenție, iar acest text convențional poate fi violat nu doar prin aplicarea retroactivă a unei legi adoptate ulterior faptei, ci și printr-o interpretare posterioară defavorabilă celui în cauză, pe care jurisprudența o leagă de dispoziția în vigoare la momentul faptei (în acest sens, Hotărârea din 10 octombrie 2006, pronunțată în Cauza Pessino împotriva Franței, Hotărârea din 24 mai 2007, pronunțată în Cauza Dragatonoiu și Militaru-Pidhorni împotriva României, Hotărârea din 21 octombrie 2013, pronunțată în Cauza Del Rio Prada împotriva Spaniei). Susține că în Hotărârea din 17 septembrie 2009, pronunțată în Cauza Scoppola împotriva Italiei nr. 2, s-a reținut că și alte instanțe internaționale au arătat, în speță Tribunalul penal pentru fosta Iugoslavie, în Hotărârea din 4 februarie 2005, pronunțată în Cauza Drăgan Nikolik, că "principiul mitior lex presupune că, dacă regula de drept aplicabilă infracțiunii comise de acuzat a fost revizuită, legea mai blândă este cea care se aplică. Regula de drept aplicabilă trebuie în mod necesar să aibă forță obligatorie, acesta fiind un element inherent acestui principiu. Principiul mitior lex nu este aplicabil decât dacă regula de drept obligatorie pentru tribunal este înlocuită ulterior cu o altă mai favorabilă, care are de asemenea o forță obligatorie". Invocă doctrina care a reținut că, din moment ce Curtea Europeană a Drepturilor Omului a acceptat chiar practici constante, în cazuri concrete, aplicarea art. 7 din Convenție, cu atât mai mult valoarea de "lege", în accepțiunea textului convențional, trebuie recunoscută unui act jurisprudențial căruia caracterul obligatoriu îi este conferit chiar de lege, motiv pentru care există toate premisele aplicării principiului mitior lex și în această privință.

11. Susține autorul excepției că, anterior publicării [Deciziei nr. 265 din 6 mai 2014](#), pronunțată de Curtea Constituțională, a existat un interval de timp în care orice persoană, având în vedere Decizia nr. 2 din 14 aprilie 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, putea să prevadă că dispozițiile legale privind prescripția răspunderii penale constituie o instituție de drept penal care se aplică independent. Așadar, chiar dacă Decizia Curții Constituționale precitată este o decizie "de interpretare", care este obligatorie, în virtutea art. 147 alin. (4) raportat la art. 15 din

Constituție, nu poate să producă niciun efect pentru trecut (ex tunc), mai ales în condițiile în care înrăutățește situația inculpatului. Arată că, prin Decizia nr. 21 din 6 octombrie 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție, depășindu-și atribuțiile legale, a conferit efect retroactiv unei decizii a Curții Constituționale care impune, în mod obligatoriu, un tratament penal nefavorabil raportat la interpretarea inițială dată de aceeași instanță supremă prin Decizia nr. 2 din 14 aprilie 2014, care constituie lege mai favorabilă.

12. Arată că o astfel de problemă a mai fost supusă controlului Curții Constituționale sub imperiul vechiului Cod de procedură penală, când s-a constatat neconstituționalitatea [art. 414⁴5 alin. \(4\)](#), [pronunțându-se Decizia nr. 206 din 29 aprilie 2013](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 350 din 13 iunie 2013.

13. În continuare, susține că Decizia nr. 21 din 6 octombrie 2014 nu ține seama nici de garanția previzibilității legii care nu poate fi ignorată în nicio situație, așa cum rezultă din art. 7 din Convenție. Invocă, în acest sens, Hotărârea din 21 octombrie 2013, pronunțată în Cauza Del Rio Prada împotriva Spaniei, în care s-a constatat încălcarea principiului previzibilității legii penale în contextul în care a survenit o modificare a jurisprudenței obligatorii a instanței supreme cu privire la întinderea pedepsei unei persoane aflate în executarea acelei pedepse. Arată că, în ceea ce privește previzibilitatea legii, se consideră că precizia normei penale îndeplinește două funcții esențiale, respectiv aceea de a adresa un avertisment rezonabil cetățeanului în privința conduitei sale și, respectiv, de a limita puterea discreționară a statului în aplicarea legii. Or, prin Decizia nr. 21 din 6 octombrie 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, ambele aspecte amintite au fost ignorate, aplicarea unor dispoziții legale și jurisprudențiale obligatorii imprevizibile nereprezentând o "lege" care să satisfacă exigențele cuprinse în art. 7 din Convenție.

14. Consideră că sunt încălcate și dispozițiile constituționale ale art. 23 alin. (12) privind legalitatea incriminării și ale art. 16 care consacră egalitatea cetățenilor în fața legii, de vreme ce Decizia nr. 21 din 6 octombrie 2014 a permis aplicarea unui tratament diferențiat unor persoane aflate în aceeași situație, având în vedere hotărârile definitive pronunțate de instanțele interne anterior [Deciziei nr. 265 din 6 mai 2014](#) a Curții Constituționale.

15. Curtea de Apel Oradea - Secția penală și pentru cauze cu minori opinează că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, întrucât deciziile pronunțate de către Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală al Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt obligatorii pentru toate instanțele judecătorești de la momentul publicării în Monitorul Oficial al României și, evident, acestea se aplică tuturor cauzelor care nu au fost soluționate definitiv. Faptul că, la un moment dat, există o practică neunitară nu înseamnă generalizarea interpretărilor diferite tuturor cauzelor pendinte, precum și aplicarea deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție doar cauzelor care se vor înregistra de la momentul publicării în Monitorul Oficial al României a acestei decizii. Dimpotrivă, rolul instanței supreme este tocmai de a uniformiza de îndată jurisprudența neunitară.

16. Potrivit prevederilor [art. 30 alin. \(1\) din Legea nr. 47/1992](#), actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate invocate.

17. Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și [Legea nr. 47/1992](#), reține următoarele:

18. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale [art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992](#), să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

19. Obiect al excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală, cu denumirea marginală "Conținutul și efectele hotărârii", care au următorul cuprins: "Dezlegarea dată chestiunilor de drept este obligatorie pentru instanțe de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României, Partea I."

20. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile de lege criticate contravin dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 1 alin. (3), (4) și (5) privind statul de drept, principiul separației și echilibrului puterilor în cadrul democrației constituționale și obligația respectării Constituției, a supremației sale și a legilor, art. 11 alin. (1) referitor la îndeplinirea de către statul român a obligațiilor ce-i revin din tratatele la care este parte, art. 15 alin. (2) referitor la principiul neretroactivității legii, cu excepția legii penale și contravenționale mai favorabile, art. 20 referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului, art. 23 alin. (12) referitor la principiul legalității incriminării, art. 124 alin. (3) potrivit căruia judecătorii sunt independenți și se supun numai legii, art. 126 alin. (3) referitor la competența Înaltei Curți de Casație și Justiție de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, art. 142 alin. (1) potrivit căruia Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției și art. 147 alin. (1) și (4) referitor la efectele deciziilor Curții Constituționale. Totodată, apreciază că se aduce atingere și dispozițiilor art. 7 referitor la principiul legalității incriminării și a pedepsei, din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

21. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține, cu privire la sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept (art. 475-477¹ din

Codul de procedură penală), că, reglementând condițiile de admisibilitate a sesizării în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept, legiuitorul a stabilit în art. 475 din Codul de procedură penală posibilitatea Înaltei Curți de Casație și Justiție, curții de apel și tribunalului investite cu soluționarea unei cauze în ultimă instanță, care constată, în cursul judecății, existența unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei și asupra căreia instanța nu a statuat încă printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui asemenea recurs, să sesizeze Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prin care să se dea rezolvare de principiu respectivei probleme de drept. Astfel, sesizarea completului competent să pronunțe hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, pentru a fi admisibilă, trebuie să îndeplinească cumulativ mai multe cerințe, respectiv să fie solicitată într-o cauză aflată în curs de judecată în ultimă instanță pe rolul uneia dintre instanțele prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală, obiectul acesteia să vizeze o chestiune de drept de care depinde soluționarea pe fond a dosarului, iar problema de drept să nu fi fost încă dezlegată de Înalta Curte de Casație și Justiție prin mecanismele legale ce asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către instanțele judecătorești sau să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii.

22. Curtea reține, de asemenea, că, potrivit normelor procesual penale ale art. 477 alin. (3), dezlegarea dată chestiunilor de drept este obligatorie pentru instanțe de la data publicării deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție în Monitorul Oficial al României, Partea I. Efectul obligatoriu pentru instanțe al dezlegării date problemelor de drept ce au format obiectul întrebării prealabile, consacrat de norma procesual penală în art. 477 alin. (3), reprezintă o transpunere a dispozițiilor art. 126 alin. (3) din Constituție referitoare la poziția Înaltei Curți de Casație și Justiție în ierarhia sistemului judiciar și la rolul său de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești.

23. În continuare, Curtea reține că, în prezenta cauză, se aduce în fața Curții Constituționale, pe calea soluționării excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală, situația determinată de pronunțarea, în temeiul normelor procesual penale ale art. 477, de către Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a Deciziei nr. 21 din 6 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 829 din 13 noiembrie 2014, prin care s-a stabilit că "dispozițiile art. 5 alin. 1 din Codul penal trebuie interpretate, inclusiv în materia prescripției răspunderii penale, în sensul că legea penală mai favorabilă este aplicabilă în cazul infracțiunilor săvârșite anterior datei de 1 februarie 2014 care nu au fost încă judecate definitiv, în conformitate cu [Decizia nr. 265/2014](#) a Curții Constituționale".

24. În acest context, Curtea reține că la data de 1 februarie 2014 au intrat în vigoare noul Cod penal și noul Cod de procedură penală, fapt ce a determinat punerea în discuție a aplicării legii penale mai favorabile. Reglementând aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei, legiuitorul a consacrat în alin. (1) al art. 5 din Codul penal excepțiile de la activitatea legii penale, materializate în ultraactivitatea legii abrogate și retroactivitatea legii noi pentru fapte comise anterior intrării acesteia în vigoare, transpunând, astfel, principiul constituțional al retroactivității legii penale mai favorabile prevăzut în art. 15 alin. (2) din Legea fundamentală, potrivit căruia legea dispune numai pentru viitor, excepție făcând legea penală sau contravențională mai favorabilă.

25. Curtea reține, de asemenea, că, prin Decizia nr. 2 din 14 aprilie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 319 din 30 aprilie 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, în dezlegarea de principiu a problemei de drept vizând aplicarea legii penale mai favorabile pe instituții autonome, respectiv dacă instituția prescripției răspunderii penale reprezintă o instituție autonomă sau nu față de instituția pedepsei, a stabilit, în temeiul art. 477 din Codul de procedură penală, că, "în aplicarea art. 5 din Codul penal, prescripția răspunderii penale reprezintă o instituție autonomă față de instituția pedepsei". Așadar, prin Decizia nr. 2 din 14 aprilie 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție a aderat la sistemul determinării și aplicării legii penale mai favorabile prin raportare la instituții autonome, stabilind mecanismul de determinare a legii penale mai favorabile în două etape, urmând ca mai întâi să se identifice dispozițiile mai blânde cu privire la pedeapsă din legi succesive, iar apoi să se aleagă legea mai favorabilă, în cazul prescripției răspunderii penale prin luarea în considerare a tuturor prevederilor incidente din cuprinsul aceleiași legi (durata termenului, întreruperea și suspendarea cursului de prescripție).

26. Prin [Decizia nr. 265 din 6 mai 2014](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 372 din 20 mai 2014, Curtea Constituțională a pus capăt divergențelor privind aplicarea legii penale mai favorabile, statuând că "dispozițiile art. 5 din Codul penal sunt constituționale în măsura în care nu permit combinarea prevederilor din legi succesive în stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile". În considerentele acestei decizii, la paragraful 56, s-a reținut că, odată cu publicarea deciziei Curții în Monitorul Oficial al României, efectele Deciziei nr. 2 din 14 aprilie 2014 a instanței supreme încetează în conformitate cu prevederile art. 147 alin. (4) din Constituție și cu cele ale art. 477¹ din Codul de procedură penală. Deciziile instanței de contencios constituțional sunt general obligatorii și produc efecte numai pentru viitor, de la momentul publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, conform art. 147 alin. (4) din Constituție, impunându-se a fi respectate nu numai de către instanțele judecătorești, ci de toate subiectele de drept, atât de Parlament, cât și de Guvern, respectiv de autoritățile și instituțiile publice.

27. În aceste condiții, Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, având a rezolva de principiu problema de drept ce vizează raportul dintre Decizia nr. 2 din 14 aprilie 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală și [Decizia Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014](#) și a includerii lor în sfera noțiunii de "lege" cu incidență în ceea ce privește aplicarea art. 5 alin. (1) din Codul penal, a pronunțat Decizia nr. 21 din 6 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 829 din 13 noiembrie 2014, prin care a confirmat cele statuate în [Decizia nr. 265 din 6 mai 2014](#) a Curții Constituționale.

28. În motivarea deciziei precitate, Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut că, în virtutea Legii fundamentale, deciziile Curții Constituționale sunt de imediată și generală aplicare, devenind opozabile erga omnes de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, ceea ce înseamnă că nu se aplică doar raporturilor juridice născute ulterior acestui moment, ci tuturor situațiilor juridice în desfășurare, care nu au fost definitiv judecate până la data publicării. Caracterul general obligatoriu conferit deciziilor Curții Constituționale, de la momentul publicării, derivă din faptul că art. 147 alin. (4) din Legea fundamentală nu distinge nici în funcție de tipurile de hotărâri pe care Curtea Constituțională le pronunță, nici în funcție de conținutul lor, astfel că indiferent de interpretările aduse unui text de instanțele judecătorești, inclusiv de către instanța supremă într-un recurs în interesul legii sau o întrebare prealabilă "atunci când Curtea Constituțională a hotărât că numai o anumită interpretare este conformă cu Constituția, menținându-se astfel prezumția de constituționalitate a textului în această interpretare, atât instanțele judecătorești, cât și organele administrative trebuie să se conformeze deciziei Curții, să o aplice ca atare" ([Deciziile Curții Constituționale nr. 536 din 28 aprilie 2011](#) și nr. 265 din 6 mai 2014, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 482 din 7 iulie 2011, respectiv nr. 372 din 20 mai 2014). A mai reținut Înalta Curte de Casație și Justiție că reglementarea cuprinsă în norma procesual penală la art. 474¹ și art. 477¹ confirmă forța general obligatorie a deciziilor date de instanța de contencios constituțional, în condițiile în care stabilește că efectele hotărârilor interpretative pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție încetează în cazul constatării neconstituționalității dispoziției legale care a generat problema de drept dezlegată. Din tehnica de redactare a acestor texte rezultă că hotărârile date de instanța supremă în interpretarea și aplicarea unitară a legii își încetează efectele nu numai în cazul declarării ca neconstituțională a dispoziției legale care a generat problema de drept dezlegată, ci și în situația în care Curtea Constituțională a stabilit că respectiva prevedere a dobândit valențe de neconformitate cu Constituția în interpretarea dată într-un recurs în interesul legii sau într-o întrebare prealabilă, din moment ce legiuitorul se referă la "constatarea neconstituționalității", și nu la declararea neconstituționalității. În aceste condiții, Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a reținut că Decizia nr. 2 din 14 aprilie 2014 pronunțată de aceeași instanță supremă și-a încetat efectele începând cu data de 20 mai 2014 când a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, [Decizia Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014](#) și astfel nu mai poate fi aplicată raporturilor juridice născute anterior datei de 1 februarie 2014, dar nesoluționate definitiv până la data publicării hotărârii instanței de contencios constituțional, întrucât aceasta nu reprezintă lege penală mai favorabilă.

29. A mai reținut Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Decizia nr. 21 din 6 octombrie 2014, că instanța de la Strasbourg a statuat cu valoare de principiu că noțiunea de "lege" în lumina Convenției europene înglobează dreptul de origine atât legislativă, cât și jurisprudențială, iar Decizia nr. 2 din 14 aprilie 2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, nu se subsumează acestei noțiuni, constituind doar o etapă în procesul complex de cristalizare a unei jurisprudențe constante privind determinarea și aplicarea legii penale mai favorabile după intrarea în vigoare la data de 1 februarie 2014 a noului Cod penal, adoptat prin [Legea nr. 286/2009](#). Altfel spus, o singură hotărâre, fie și dată în dezlegarea unei chestiuni de drept de către instanța supremă, în realizarea competențelor sale de interpretare și aplicare unitară a legii, nu echivalează în accepțiunea Curții Europene a Drepturilor Omului cu o lege, concept care presupune existența unei orientări jurisprudențiale constante, formată pe parcursul unei perioade mari de timp. Or, cerința privind constanța jurisprudenței nu a fost îndeplinită în materia determinării și aplicării legii penale mai blânde de către instanțele naționale după 1 februarie 2014, dată fiind perioada foarte scurtă de timp, de doar 3 luni, până la publicarea [Deciziei Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014](#) (20 mai 2014) și interpretările diferite făcute în practica judiciară în sensul aprecierii legii penale mai favorabile fie în mod global, fie pe instituții autonome, cu atât mai mult cu cât în cadrul acestei din urmă orientări nu a existat o viziune unitară sub aspectul considerării ca autonome a diferitelor instituții de drept penal. În aceste condiții nu poate fi vorba despre conturarea unei jurisprudențe constante nici în ce privește aplicarea legii penale mai favorabile în materia prescripției penale în perioada de doar 20 de zile de la publicarea la 30 aprilie 2014 a hotărârii instanței supreme de dezlegare a acestei chestiuni de drept până la încetarea efectelor sale în data de 20 mai 2014, când interpretarea în conformitate cu Constituția a dispozițiilor art. 5 din Codul penal a devenit de imediată aplicare și general obligatorie. Așa încât, a conchis instanța supremă, având în vedere că decizia Curții Constituționale nu a infirmat o jurisprudență constantă care nu se cristalizase încă la momentul publicării deciziei sale, nu se poate vorbi despre o încălcare a exigențelor art. 7 din Convenția pentru

apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, privind legalitatea incriminării și a pedepsei, o asemenea posibilitate putând fi apreciată doar pentru viitor, în cazul în care practica instanțelor naționale în materia determinării și aplicării legii penale mai favorabile nu va fi unitară și conformă cu Legea fundamentală.

30. Cu privire la acest aspect, Curtea reține că hotărârea judecătorească nu poate fi subsumată conceptului de lege penală, ea nu poate fi calificată ca fiind mai favorabilă sau nu, întrucât acest caracter este inerent și intrinsec legat de lege. Pe perioada sa de aplicare, hotărârea judecătorească reprezintă o modalitate de interpretare a normei legale, fără a avea aceeași legitimitate și autoritate prin prisma principiului separației și echilibrului puterilor în stat. Așadar, soluția de principiu dată de către Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, prin Decizia nr. 2 din 14 aprilie 2014, putea fi folosită în procesele penale doar până la publicarea [Deciziei nr. 265 din 6 mai 2014](#) a Curții Constituționale, așa încât numai cauzele judecate definitiv până la această dată puteau beneficia de tratamentul juridic stabilit prin decizia precitată a instanței supreme. În schimb, cauzele penale în curs de judecată la data publicării [Deciziei nr. 265 din 6 mai 2014](#) a Curții Constituționale intră sub incidența efectelor general obligatorii ale deciziei precitate a instanței de contencios constituțional. A accepta critica autorului excepției potrivit căreia Decizia nr. 2 din 14 aprilie 2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, este o lege penală mai favorabilă ar echivala cu lipsirea de efecte juridice a [Deciziei nr. 265 din 6 mai 2014](#) a Curții Constituționale, întrucât aplicarea acesteia poate viza cauze care nu au fost judecate definitiv și care au tranzitat data publicării deciziei instanței de contencios constituțional, ceea ce este inacceptabil.

31. Având în vedere toate cele arătate, în raport cu contextul legal și jurisprudențial existent la momentul pronunțării sentinței de condamnare a autorului excepției, precum și al rămânerii definitive și irevocabile a acesteia, prin respingerea apelului ca nefondat, Curtea constată că aplicarea legii penale mai favorabile de către instanța de judecată se putea face doar cu respectarea [Deciziei Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014](#), de imediată și generală aplicare de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, aceasta aplicându-se tuturor situațiilor juridice în desfășurare, care nu au fost definitiv judecate până la data publicării. Prin Decizia nr. 21 din 6 octombrie 2014, pronunțată în rezolvarea de principiu a problemei de drept cu care a fost sesizată, Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, s-a conformat [Deciziei Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014](#), aplicând-o ca atare, prin aceasta nefiind încălcate dispozițiile constituționale și convenționale invocate.

32. Cât privește invocarea de către autor a [Deciziei Curții Constituționale nr. 206 din 29 aprilie 2013](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 350 din 13 iunie 2013, Curtea reține că, admitând excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 414⁵ alin. (4) din Codul de procedură penală din 1968, Curtea a constatat că "dezlegarea dată problemelor de drept judecate" prin Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secțiile Unite nr. 8 din 18 octombrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 416 din 14 iunie 2011, este neconstituțională, contravenind prevederilor art. 1 alin. (3), (4) și (5), ale art. 126 alin. (3), ale art. 142 alin. (1) și ale art. 147 alin. (1) și (4) din Constituție și Deciziei Curții Constituționale nr. 62 din 18 ianuarie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 104 din 12 februarie 2007. Excepția de neconstituționalitate ridicată în această cauză a privit, în cadrul examinării constituționalității art. 414⁵ alin. (4) din Codul de procedură penală, o interpretare a dispozițiilor legale referitoare la recursul în interesul legii care a condus la infirmarea unei decizii a Curții Constituționale, așa încât soluția și considerentele [Deciziei Curții Constituționale nr. 206 din 29 aprilie 2013](#) nu au relevanță în prezenta cauză.

33. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al [art. 29 din Legea nr. 47/1992](#), cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Ion Govoreanu în Dosarul nr. 2.561/111 /2013* al Curții de Apel Oradea - Secția penală și pentru cauze cu minori și constată că dispozițiile art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel Oradea - Secția penală și pentru cauze cu minori și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 8 octombrie 2015.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent,

C.T.C.E. Piatra Neamt